

SOSIAALI- JA  
TERVEYSMINISTERIÖ

Vastaanottaja

Toiminnanjohtaja Erkki Koivisto

Asia

- ☒ Tiedoksi  
☐ Palautetaan  
☐ Pyydetään palauttamaan  
☐ Pyydetään soittamaan  
☐ Lausuntoa varten  
☐ Toimenpiteitä varten  
☐ Puh.keskustelun perusteella  
☐ Sopimuksen mukaisesti  
☐ Hyväksyttäväksi  
☐

PM. (Welfare-komitean mietin-  
töä koskevien lausuntojen  
sisällöstä)

Pvm

Lähetäjä

3.12.71

Veikko Rautava

30.11.1971/VK

P.M. Merenkulkijain viihtyvyyttä merellä ja  
satamissa käsittelevän komitean mietintö

Saatujen lausuntojen sisältö

Valtioneuvosto asetti 8.10.1970 komitean, jonka tehtävänä oli tutkia merenkulkijain hyvinvointiin liittyviä asioita ja tehdä niistä ehdotus ottaen huomioon Kansainvälisen työjärjestön merityökonferenssin suositukset merenkulkijain hyvinvointikysymyksestä. Komiteamietintö 1971: B 95 valmistui 29.9.1971.

Mietinnöstä on 27.10 pyydetty 15.11 mennessä lausunnot eri tahoilta. Saatujen lausuntojen sisältöä selostetaan seuraavassa.

Kauppa- ja teollisuusministeriö: Ministeriö ilmoittaa pitävänsä tarpeellisena, että merimiesten palvelutoiminta järjestetään mainitun komiteamietinnön pohjalta, ja yhtyy merenkulkuhallituksen lausunnossa esitettyihin näkökohtiin.

Merenkulkuhallitus: Laivapalveluksessa olevat joutuvat työskentelemään ja viettämään vapaa-aikansakin varsin poikkeuksellisissa oloissa verrattuna maissa oleviin ammatteihin. Yhteiskuntaelämässä kiinnitetään yhä laajenevassa määrässä huomiota sivistyksellisiin ja sosiaalisiin oikeuksiin. Merimiesammattissa palvelevien olisikin näin ollen päästävä näistä oikeuksista entistä enemmän osallisiksi. Meidänkin tulisi pyrkiä seuraamaan kansainvälistä kehitystä myös tällä alalla. Huolimatta siitä, että laivojen satamassa oloajat lyhentyvät yhä teknisen kehityksen myötä, eikä laivapalveluksessa oleville jää paljoakaan vapaa-aikaa maissa käymiseen, olisi suotavaa, että he silloin voisivat henkilökohtaisissa ja muissa asioissaan kääntyä suoraan paikallisen merimiespalvelupisteen puoleen. Merenkulkuhallitus yhtyy komitean mietinnössä esitettyihin näkökohtiin.

Opetusministeriö: Ministeriö pitää oikeana komitean merimiespalvelutoiminnalle määrittelyä tehtävää. Ehdotettu lainsäädäntö merkitsee maamme merimiespalvelutoiminnan saattamista pääpiirteissään yhdenmukaiseksi muissa Pohjoismaissa vallitsevan järjestelmän kanssa. Lainsäädännön aikaansaamista maassamme on pidettävä erityisen kiireellisenä tehtävänä. - Merimiespalvelu-

toimiston edustajiston ja hallituksen tehtäviä määriteltäessä tulisi kiinnittää ehdotettua enemmän huomiota merimiespalvelutoiminnan suunnitteluun. Edustajiston päätettäväksi tulisi saattaa kutakin toiminnan alaa koskeva tavoiteohjelma tai -suunnitelma. Opetusalan asiantuntemusta hyväksi käytettäessä tulisi sen lähinnä olla merimiesten ikärakenteesta johtuen aikuiskoulutuksen ja nuorisotyön alueelta. Sopivimmin voitaneen opetusalan asiantuntijaa käyttää hyväksi joko merimiespalvelutoimiston hallituksen jäsenenä tai pysyvänä asiantuntijana. Lakiehdotus sisältää osin erittäin yksityiskohtaisiakin säännöksiä, joiden ottaminen asetukseen saattaisi olla paikallaan.

Ulkoasiainministeriö: Ministeriöllä ei ole huomauttamista komiteanmietinnön johdosta. Samalla todetaan, ettei asia varsinaisesti kuulu ministeriön toimialaan.

Valtiovarainministeriö: Ministeriö pitää periaatteessa kannattavana komitean ehdotusta merimiespalvelun tehostamiseksi. Mietinnössä ei ole riittävästi selvitetty sitä, missä määrin merimiespalvelun toimintoja voitaisiin tehostaa yleisten palvelujen puitteissa. Kustannusten osalta ei mietinnössä ole esitetty lukuja, joten mietinnöstä puuttuu selvitys siitä, kuinka monipuolisen ja laajan merimiespalvelutoiminnan käytettävissä olevat varat tekisivät mahdolliseksi. Ennen kuin sosiaali- ja terveysministeriö tekee ehdotuksensa mietinnön pohjalta, sen tulisi selvittää edellä mainitut kysymykset sekä pyrkiä hahmottelemaan ainakin muutamia vuosia kattava merimiespalvelua koskeva toiminta- ja taloussuunnitelma päätöksenteon pohjaksi. - Lain tasoiseen säädökseen ei tulisi sisällyttää niin yksityiskohtaisia säännöksiä kuin mietinnön lakiluonnokseen on otettu. Koska merimiespalvelutoiminta ilmeisesti vaatisi varsin huomattavaa valtion varojen käyttöä, olisi edustajistossa tarpeellista olla valtiovarainministeriön edustaja. Kiinteän kontrollin aikaansaamiseksi olisi toimiston johtajan valinta, henkilökunnan määrä sekä sen ja hallintoelinten palkat ja palkkiot sosiaali- ja terveysministeriön vahvistettava valtiovarainministeriötä kuultuaan. Edustajiston ja hallituksen jäsenten edellytetään olevan merenkulkuun tai sosiaaliseen toimintaan perehtyneitä. Koska merimiespalvelutoiminta ilmeisesti

tarvitsee muunkinlaista asiantuntemusta mm. kasvatuksellista, olisi säännöstä laajennettava tai se kokonaan poistettava.

Sosiaalihallitus: Komitean esittämin perusteluin on paikallaan, että säädettäisiin laki, jolla järjestettäisiin ammatissa toimivien merimiesten opiskelun, nuoriso- ja aikuiskasvatuksen sekä urheilu-, virkistys- ja vapaa-ajan toiminnan sekä viestintäpalvelun edistäminen ja toimeenpano. Koska Kauppalaivaston huoltoneuvostolla on omaisuutta, joka on sille kertynyt erilaisista valtionavustuksista, olisi huolehdittava siitä, että yhdistyksen toiminnan päättyessä sen omaisuus siirtyisi uudelle Merimiespalvelutoimistolle.

Merenkulun työnantajaliitto: Vuodesta 1960 lähtien maassamme on toiminut vapaaehtoiselle pohjalle perustuva Kauppalaivaston huoltoneuvosto, jonka toiminta varojen vähyyden vuoksi ei ole täyttänyt kansainvälisen suosituksen asettamia vaatimuksia. Työnantajaliitto yhtyy komitean mietinnössä esitettyyn ehdotukseen lakisääteisen merimiespalvelutoimiston perustamisesta, rahoituksen järjestämisestä, merialan työmarkkinaosapuolten edustuksesta päättävissä elimissä sekä muista merimiespalvelutoiminnan tavoitteista ja organisaatiosta.

Ålands Redarförening: Yhdistys toivoo voivansa palata lausunnon antamiseen sen jälkeen, kun mietintö on saapunut ruotsinkielisenä ja käsitelty yhdistyksen hallituksessa.

Suomen Merimies-Unioni: Unioni hyväksyy mietinnössä olevan lakiesityksen perusteluineen ja korostaa merimiespalvelun järjestämisen kiireellisyyttä.

Suomen Laivanpäälystöliitto: Liitto yhtyy komitean ehdotukseen samalla painottaen mietinnön ehdotusten nopeaa toteuttamista.

Suomen Konepäälystöliitto: Liitto lausuu tyytyväisyytensä komitean työhön ja sen tekemiin ehdotuksiin sekä toivoo, että komitean ehdotukset toteutetaan turhia viivyttelyjä välttäen.

Suomen Radiosähköttäjäliitto: Komitean mietinnön sisältöön nähden ei liitolla ole mitään huomauttamista.

Suomen Merimieslähetykseura: Merimiespalvelun tehtäviin ja tavoitteisiin ei seuran taholta ole huomauttamista. On kuitenkin tärkeää, että laissa tarkoitettun merimiespalvelun tehtäväkenttä määritellään täsmällisesti toimeenpanoasetuksessa, kuten komitea ehdottaa. Norjassa, Ruotsissa ja Tanskassa merimiespalvelutoimistot ovat läheisessä yhteistoiminnassa merimieslähetyksseurojen kanssa. Molemmat organisaatiot palvelevat samoja ihmisiä ja toiminnan tavoitteet ja muodot ovat monilta osiltaan samat. Nykyisen Kauppalaivaston huoltoneuvoston kanssa on seuralla ollut kiinteä yhteistyö ja pysyvä edustajapaikka huoltoneuvoston hallituksessa. Muista Pohjoismaista saadut kokemukset osoittavat, että lakisääteisen merimiespalvelun rinnalla tarvitaan vapaaehtoisten järjestöjen ylläpitämää merimiespalvelua. Mietinnössään komitea toteaa, ettei ainakaan tässä vaiheessa ole syytä suunnitella keskuksien perustamista ulkomaille. Seuralla on nykyisin ulkomaille 9 ja kotimaassa 12 toimintapistettä. Majoitustoimintaa seura ylläpitää Vaasassa ja Turussa. Kotkaan valmisteilla olevaan merimiesten palvelutaloon tulee myös majoitus- ja kerhotiloja, joiden ylläpitoa ja hoitoa kiinteistön omistaja Merimieseläkekassa on tarjonnut seuralle. - Komitean esitys ei sisällä mitään suuntaviivoja tai ehdotuksia vastuun, tehtävien ja kustannusten jaosta merimiespalvelun ja vapaaehtoisten järjestöjen kesken, jotka tulevat toimimaan samalla tehtäväalueella. Näiden kysymysten selvittely ja määrittely on yhteisen edun kannalta välttämätöntä. Olisi harkittava, tulisiko asetukseen sisällyttää velvoite yhteistoimintaelimien perustamiseen suuremmissa satamissa, kuten eräissä maissa on menetelty. Seuran toiminnan luonnetta ja laajuutta ajatellen olisi seuran mielestä asiallisesti perusteltua sen täysivaltainen edustus merimiespalvelutoimiston edustajistossa ja hallituksessa.

Työväen Sivistysliitto: Merimiespalvelutoiminta on jäänyt kehityksessä kansainvälisesti verrattuna selvästi jälkeen. Kaikissa Pohjoismaissa tämä toiminta on järjestetty heti sodan jälkeen lainsäädännön avulla. Merimiesammattin harjoittajat ovat aina joutuneet yhteiskunnan tarjoamien opetus- ja kulttuuripalvelusten ulkopuolelle ammattinsa erikoislaatuisuuden vuoksi. Siksi liitto pitää tärkeänä, että nyt saadaan pikaisesti aikaan

laki, jolla tämä toiminta järjestetään ja rahoitetaan. Erityisesti liitto haluaa painottaa opintokerhotyön merkitystä merimiesten opintotoiminnassa.

Kauppalaivaston huoltoneuvosto: Komitea on suurella asiantunte-  
muksella käsitellyt merenkulkijain palvelutoiminnan vaiheita  
Suomessa. Ehdotusta merimiespalvelutoiminnan järjestämisestä  
kansainvälisten suositusten mukaisesti tervehdittää huoltoneu-  
vostossa suurella tyydytyksellä. Jos merimiespalvelutoiminta  
saadaan lakisääteiselle pohjalle, poistuu siitä lukuisia hyvin  
suuria puutteita, joiden korjaamiseen eivät huoltoneuvoston  
taloudelliset mahdollisuudet ole riittäneet. Näistä voisi mai-  
nita esimerkkeinä mm. lehti- ja filmipalvelutoiminnan sekä  
merimieskerhotoiminnan, joista tehdään lähes päivittäin tiedus-  
teluja. Useimmat huoltoneuvoston puoleen kääntyneet merenkulki-  
jat ovat muissa maissa tottuneet saamaan erilaisia palveluksia  
itsestään selvinä asioina. Huoltoneuvosto yhtyy kaikilta osin  
komitean mietinnössään esittämiin ehdotuksiin.